ANUL XXV.—No. 63.—Marți 6 Martie 1907.

5 bani în România.—10 bani în străinătate

ABONAMENTE
ROMANIA: STRĂINĂTATE
L. 4.65 3 luni 10 lei
„ 9.15 6 luni 20 „
„ 18. Un an 40 „
Abonații primesc gratuit „UNIVERSUL LITERAR" colorat

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

ANUNCIURI
Pag. III Linia corp 7 Bani 40
Pag IV „ 20
Inserții și reclame 1.25 linia

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
— 11, Strada Brezoianu 11, București —

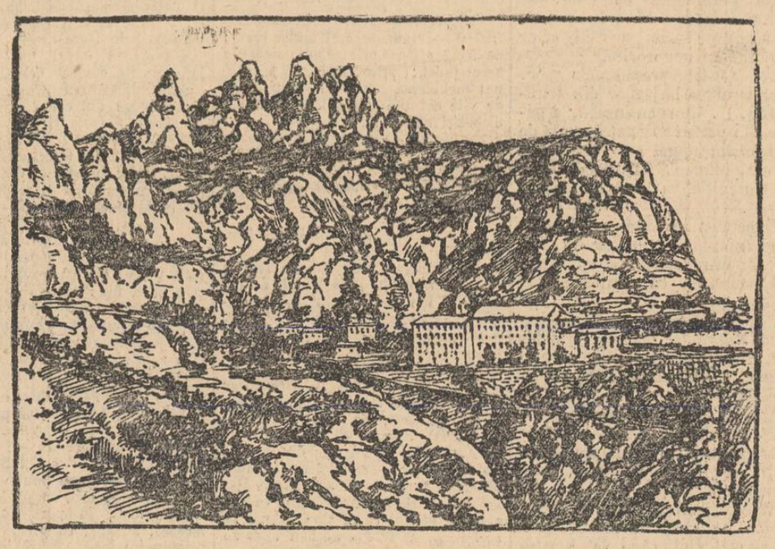

Mănăstirea Benedictinilor din Montserrat (Spania. — (Vezi explicația

Calendar pe anul 1907

Ortodox

Luni 5 Martie. — Mart. Conon și Theodor

Catolic

Luni 18 Martie.—Ciril și Eduard

Răs. soarelui 6,25. Ap. soar. 6,22

București 5 Martie.

Marea și mica agricultură

In statistica agricolă,—adică a culturilor făcute în țara întreagă, pe anul trecut 1906, avem față în față două coloane din a căror comparare vor reeși câte-va știință cari vor interesa de sigur pe oricine. Aceste două coloane sunt: acea care ne arată cifrele privitoare la exploatațiunile *marilor* agricultori, și acea relativă la exploatațiunile *micilor* agricultori.

Totalul pământului cultivat de marii agricultori a fost, în 1906, de 2.206.000 hectare, iar al celui cultivat de micii agricultori de 3.965.000 hectare, ceea ce însemnează o proporție de 35% la sută pentru marea proprietate, față de 64¼ la sută pentru proprietatea mică.

Dacă vom lua *cerealele*, vom vedea că ele reprezintă enorma parte a acestui pământ cultivat: 1.905.000 hectare pentru proprietatea mare și 3.378.000 pentru cea mică. Dar comparând diferitele *feluri* de cereale, vom constata că proporția e schimbătoare, în deosebi pentru grîu și porumb.

In adevăr, pe când marii agricultori destină culturii grâului 1.060.000 hectare și recoltează 22 jum. milioane de hl., — agricultura mică nu seamănă grâu de cât pe o întindere de 963.000 hectare și nu recoltează de cât 17 milioane jumătate de hl. Vedem de aci că și mijlocia de producțiune la hectar e mai mare la marea agricultură, și anume de 24.2, pe când mica agricultură nu ajunge de cât la o mijlocie de 18.3 de hectar.

La porumb găsim, dimpotrivă, că marea proprietate nu destină acestei culturi de cât 511.000 de hectare, cu o producțiune de 13 milioane jum. hl., — mica proprietate însă 1.571.000 hectare, cu o producție de 32 milioane jumătate hl. Numai *mijlocia* producțiunei rămâne și aci superioară pentru marea agricultură, anume de 26.3 la hectar, pe când mica agricultură nu ajunge de cât la o mijlocie de 20.7.

Peste tot, de alt-fel, mijlocia producțiunii cerealelor e mai mare la marea agricultură de cât la cea mică; ast-fel pentru secară avem cifrele de 18.7 față de 16.8 pentru orz 23.0 și 20.5—acestea două se cultivă, ca întindere, de trei ori mai mult de mica de cât de marea proprietate;— apoi pentru ovăz 26.8 față de 22.4 etc.

Rapița s'a cultivat puțin în 1906 și producțiunea a fost slabă din cale afară; plantele textile s'au cultivat de marea proprietate inul pe 12.700 hectare și cânepa pe 519, — de cea mai mică cânepa pe 3.538 hectare și inul pe 10.800.

Puțin se cultivă și cartofii; numai pe 3.614 hectare de marea proprietate și pe 7373 de cea mică; fasolea se cultivă de marea proprietate pe 14.000 hectare, de cea mai mică pe 20.000; mazărea pe 13.000 de agricultura mare, numai pe 834 de cea mică. Grădinăriile de tot felul ocupă 5.192 hectare din marea proprietate și 25.000 din cea mică; aci proprietatea mică o bate pe cea mare și în ce privește mijlocia de producțiune. Finețele ocupă 212.000 hectare (32.000 artificiale) din proprietatea mare și 352.000 (38.000 artificiale) din cea mică. Insfîrșit viile și livezile de prunî aparțin într'o proporție de 93½ la sută micei proprietăți, din totalul de 87 mii hectare vii și 72 mii livezi. Și aci mijlocia de producțiune e mai mare la mica proprietate.

După toate aceste constatări, ori-cine își poate da seama în mod general, despre starea comparativă a marei și a micii agriculturi din țara noastră.

DIN RUSIA

(Corespondență particulară a «Universului»)

Petersburg, 1 Martie.

In jurul disolvărei Dumei

O notă oficioasă a guvernului a desmințit categoric svonurile apropiatei disolvări a Dumei. Ceea ce este de notat însă e că aceste svonuri porneau toate din cercurile reacționare și că ziarele credincioase reacțiunei se sileau să le impună opiniei publice. Erau chiar de aceia cari împingeau preciziunea până la a indica data disolvărei și măsurile luate spre a se preveni manifestațiile pe cari disolvarea le putea produce.

După mărturisirea cererilor oficioase de aci, toate acestea sunt numai invențiuni și nu este nici un motiv de a se pune la îndoială buna credință a cercurilor oficioase, pentru că guvernul are un interes de căpetenie pentru ca Duma să funcționeze regulat, fie chiar numai spre a și consolida creditul în streinătate.

Guvernul nu va recurge la disolvarea adunărei de cât fiind absolut silit la această extremitate prin atitudinea grupurilor din stânga. D. Stolypin nu poate să nu știe că prin forța lucrurilor va fi silit să facă concesiuni succesive spiritului constituțional, dar ori cari ar fi consecințele disolvărei, de sigur că guvernul nu se va da înapoi de la această măsură extremă, dacă nu va parveni a salva cel puțin aparențele și dacă va deveni evident că majoritatea democratică a adunărei este hotărîtă să smulgă la nevoe prin violență reformele radicale.

Nici un guvern, ori care ar fi el, nu poate arăta că cedează violenței fără a'și compromite în mod iremediabil creditul și prestigiul. Din popas în popas, Duma poate aduce pe dirigenții ruși la o concepție liberală a organizației moderne a statelor.

Pentru aceasta este nevoe ca democrații constituționali să reziste nerăbdătoarelor silinți ale socialiștilor și să-și pună toate puterile asupra formulelor de împăcare ce nu vor lipsi să se producă în cursul discuțiilor ce vor începe în Dumă.

Neînțelegerile între partide

Membrii funcțiunilor de opoziție din Dumă au ținut ieri ședință în casa prințului Dolgorukoff. S'a hotărît să se voteze trecerea la ordinea zilei pur și simplu, după citirea declarațiilor guvernului.

Socialiștii democrați au declarat atunci că ei vor permite oratorilor lor să critice politica ministerului Stolypin.

Socialiștii revoluționari, partidul muncitorilor și cadeții au protestat contra tacticei socialiștilor democrați cari vor să-și rezerve dreptul de a vorbi în numele întregului popor.

S'a aprobat apoi o propunere a socialiștilor revoluționari de a cere închiderea discuției, de îndată ce socialiștii democrați vor cere să vorbească.

Această cerere poate fi eficace, de oare-ce, după regulamentul Dumei, închiderea discuției se poate face dacă 50 de deputați nu se opun. Și socialiștii-democrați nu dispun de cât de 47 voturi. Dacă totuși măsura ar rămâne neeficace, toți deputații stângei vor ești din sală, spre a sili pe președinte să ridice ședința.

Principele Dolgoruki a propus socialiștilor-democrați să se mai gândească și să-i comunice hotărîrile lor.

Kuminski

CRONICI FEMININE

Femeia americană

Precum am spus eri, femeia americană s'a dedat de timpuriu cu studiul și artele frumoase.

Respinsă la început, ea se asociă cu surorile sale, făcu campanie în ziare și sfârși prin a câștiga câștig de cauză.

Toate cluburile feminine din Statele-Unite sunt legate prin Federația generală. Aceasta e a doua cauză si marele mijloc: ele s'au asociat în 1890 spre a combate flagele sociale, cu robia, alcoolismul, etc.

Această supremație a femeiei americane va dăinui oare?

La această întrebare nu se poate răspunde afirmativ, de oare-ce evoluția societății e foarte repede.

Dar această supremație e încă cât-va de dorit și pentru femeile din Europa, căci condițiile legale și sociale ale acestor femei sunt prea inferioare.

* * *

O asociație feminină s'a format la Londra spre a combate pe femeile engleze cari cer dreptul de vot. Ea a adresat primului-ministru o petiție cerându-i să nu acorde femeilor dreptul de vot, «drept ce ar scădea mai curând de cât să sporească înrâurirea reală pe care o au ele pentru îndeplinirea adevăratei lor menirî».

Silvia.

CONVENȚIA COMERCIALA

Italo-română

Raporturile comerciale

Camera noastră a votat deunăzi convenția comercială italo-română, încheiată la 5 Decembrie 1906 între guvernele respective și votată cu câte-va zile mai nainte de parlamentul italian.

Avem d'inainte expunerea de motive a proiectului depus de ministrul de externe italian Tittoni în Camera de la Roma, o expunere de motive documentată și bogată în date asupra raporturilor comerciale dintre Italia și România, expunere din care extragem cele de mai jos.

„Bunele raporturi comerciale dintre Italia și România— spune expunerea—„au fost consacrate de acorduri încheiate direct între cele două țări, încă înainte de evenimentele războinice cari, la începutul ultimului sfert de secol trecut, au dat independența poporului român.

„La 16 Noembrie 1876 s'a încheiat la Roma, între regatul Italiei și principatul României, o declarație menită a regula provizoriu, pe baza tratamentului națiunei celei mai favorizate, relațiile comerciale dintre cele două țări, spre a le da timp să negocieze o convenție definitivă.

„Acestei declarații i s'a dat o durată scurtă pentru că se prevedea apropiata stipulare a actului definitiv; nu a fost însă timp și un protocol, semnat la București în ziua scadenței acordului provizoriu, îl prelungi durata cu nouă luni.

„Această prorogare a durat aproape până în ziua în care s'a subscris la Roma convenția de comerț și navigație de la 23 Martie 1878, care confirma regimul națiunei celei mai favorizate și stabilea și reducerile vamale la intrarea în România pentru două produse italiene: orezul și pielăria.

„Convenția trebuia să ia sfîrșit la 13/1 Martie 1891, adică la 10 ani după schimbul ratificărilor; pentru acest sfîrșit România, spre a-și putea reînoi tarifu ei vamal și tratatele ei, o denunță la timp.

„Totuși, în ajunul scadenței, cele două guverne, considerând păgubitoare intereselor celor două țări lipsa unui acord, hotărîră pentru o perioadă până la 10 Iulie 1891, menținerea regimului convențional rezultând din tratatele de comerț atunci în vigoare în cele două țări.

„Acestor acte le urmă convenția de comerț și navigație, încheiată la București în 23/11 Decembrie 1892, convenție în vigoare și azi".

Importul român

Expunerea de care ne folosim continuă prin a face un rezumat al diferitelor stări prin cari a trecut regimul nostru tarifar și al progreselor realizate de comerțul și industria română, întrebuințând datele publicate în „Ancheta industrială" a ministerului domeniilor de la 1903-1904, și spune:

„Valoarea totală a comerțului de import al României în ultimii ani sau a atins sau a întrecut suma de 300 milioane lei.

„Din mărfurile importate, Austro-Ungaria și Germania figurează ca cele mai mari vînzătoare, cu o participare de aproape 30 la sută fie-care; urmează apoi Anglia cu aproape 15 la sută; Turcia cu 6 la sută; vin apoi Franța și Italia, cu 4—5 la sută fie-care, și apoi Rusia, Belgia, Elveția. In această mișcare de trafic Italia are deci față cu alte țări un loc onorabil, dar nu de frunte; ea însă a realizat în ultimii ani progrese neatinse de nici o altă țară.

„In două-zeci de ani, proporțional cu valoarea totală a importurilor, comerțul italian și-a împătrit importanța, pe când pentru cele-l'alte țări se notează în cea mai mare parte din cazuri sau un regres, cum e pentru Anglia și Belgia, sau o situație aproape staționară, ca pentru Austro-Ungaria, Franța și Rusia; numai pentru Germania și pentru Turcia figurează un spor în cifră absolută, dar nu asemănător cu cel realizat în cifră proporțională de Italia".

Specificând apoi produsele italiene din importul român, expunerea însemnează marele loc ocupat de industria italiană a bumbacului, a cărui valoare, de la 664.000 lei în 1886, a ajuns la 10 milioane în 1905; apoi, în ordine descrescîndă, filaturile și țesăturile de bumbac, țesăturile de mătase, industria textilă, țesăturile de mătase, industria pălăriei, industria manufacturieră, cea extractivă—sulf, marmură și piatră—, produsele agrare—orez, fructe uscate, unt-de-lemn, vin, etc.

Făcînd să reiasă importanța tot mai mare a importului român din Italia, și condițiile în cari România încheiase convenții cu cele-l'alte State, expunerea de motive arată neapărata necesitate de a se încheia convenția de azi, cu atât mai mult cu cât, față de interesele celor-l'alte state, Italia își vedea excluse de la un tratament convențional, sau amenințate să'l piardă, importante produse ale exportului ei.

Avantagiile reciproce

După cum se știe din însăși textul convențiunei votat de Camera noastră, și din tablourile la ea anexate, România și Italia își fac un număr însemnat de concesiuni pentru produsele lor de export.

Tratatul italo-român de care ne ocupăm, negociat după o schiță prezintată de Italia, e analog cu cel încheiat de Italia cu Bulgaria și deja pus în aplicare.

Expunerea de motive a proiectului italian, după ce relevează punctele asupra cărora se atrage atenția parlamentului, spune:

„Trebue să atragem atenția că nu s'a neglijat în negocierile de la București importanța luată acum în desvoltarea traficurilor internaționale, de tarifele și condițiile de transport. In această privință, un schimb de note ce s'a făcut în momentul semnării tratatului, lămurește extenziunea clauzei națiunei celei mai favorizate și întinzându-i efectele în materie de transporturi pe căile ferate".

Pe de altă parte, spune expunerea, „s'a convenit că cele două guverne se vor pune de acord pentru instituirea unor tarife directe și pentru transporturile maritime și de cale ferate din Italia în România, exercitate în serviciu cumulativ între vre-o societate de navigațiune italiană și căile ferate române".

Și expunerea se închee cu următoarele rînduri:

„Acesta este, în liniile lui principale, tratatul de comerț și navigație ce am încheiat cu România, și în care credem că comerțul și producția noastră agricolă și industrială vor găsi garanții și înlesniri cari să le permită a profita de marele câmp de acțiune pe care România îl oferă unei țări ca a noastră, care găsește într'însa, în afară de acordurile amicale încheiate între cele două guverne și pe acele nu mai puțin eficace datorite curentelor de simpatie ce leagă cele două națiuni, curente reîmprospătate prin manifestațiuni recente, cari dovedesc că comunitatea originilor nu s'a șters, cu toată trecerea veacurilor, din mintea și din inima celor două populațiuni surori".

Mănăstirea Benedictinilor din Montserrat (Spania)

— Vezi ilustrația —

Mănăstirea călugărilor ordinului Benedictinilor din Montserrat (Spania) se află situată într'una din cele mai pitorești localități din Spania, pe o coastă de la mijlocul muntelui, pe care poporul îl numește „Munte-ferăstrău", ai cărui pereți prețipiși și întretăiați amintesc cascadele prefăcute în piatră.

Mesuri contra boalelor molipsitoare

(*Prin poștă de la corespondentul nostru particular*)

Ploești, 1 Martie.

D. dr. Zaharia Popescu, medicul primar al orașului, a propus în consiliul de igienă al orașului, următoarele instrucțiuni, privitoare la boalele molipsitoare precum: febra tifoidă, scarlatina, pojarul și angina difterică.

Spre a se feri de a nu se molipsi de aceste boale, locuitorii vor duce viața moderată, nefăcând exces în mâncări și băuturi, și evitând aglomerări mari de oameni, mai cu seamă în localuri închise. Să nu consume pentru băut apa provenită din diferite puțuri din oraș, căci apa din ele este infectată cu diferite murdării ce se strecoară din afară și care pot conține germenii acestor boale, afară dacă se va fierbe apa în clocote fiind conservată în vasul care a fost fiartă, până la consumarea ei, în care caz, această apă poate fi băută fără inconvenient. Latrinele fiind în majoritate rău construite și foarte murdar întreținute și având în vedere că germenii febrei tifoide se găsesc mai ales în materiile fecale și urina ce ele conține, se impune de urgență golirea lor, urmată de disinfecțiune zilnică cu lapte de var pentru a se putea evita contractarea acestei boale. Locuitorii de locuit să se întrețină curat, să se aerisească zilnic prin deschiderea largă a ușelor și ferestrelor.

Să evite pe cât va fi posibil a se consuma alimente care nu pot fi trecute prin foc, mezelurile să se consume numai dacă origina lor e cunoscută și dacă sunt cu totul proaspete și nu arată semne de stricăciune, brânzeturile de asemenea trebue să fie cât se poate de proaspete și nestricate. Asemenea nici zarzavaturile, legumele care pot conține la suprafața lor germenii tifogeni să nu se mai consume de cât după ce se vor opări cu apă fierbinte.

Laptele înainte de a fi consumat trebue bine fiert și conservat în vase opărite și bine acoperite. Dacă vre-o persoană, din familie mai ales sărace, cade bolnav la pat, familia va chema imediat medicul comunal care va constata cazul și la nevoe vor lua măsuri de izolare și de disinfecțiune. Persoanele care vin în contact cu bolnavul, sau care îl îngrijește, să nu mănânce sau să bea nimic din sau în odaia bolnavului. Să se spele pe mâini înainte de a părăsi camera bolnavului. Exerementele bolnavului se vor desinfecta zilnic prin punerea în vasele de noapte în însuși camera bolnavului de substanțe antiseptice ca: lapte de var, acid-fenic cu săpun verde părți egale dizolvate în 20 părți apă, creolină etc. Rufele provenite de la bolnavul de febră tifoidă se vor păstra în camera bolnavului, strânse la un loc învelile într'un cearceaf înmuiat într'o soluție de creolină sau acid-fenic 5 la sută. Agenților sanitari și administrativi, ordonăm de a supraveghia ca: brânzarii, mezelegii, băcanii și în fine toți debitanții de alimente să fie opriți de a împacheta alimente puse în vînzare, cu hârtie murdară, uzată, scrisă sau imprimată. Debitanții să nu mai pună în vînzare alimente sau băuturi, conservate în vase descoperite în care ar putea intra praful și alte murdării de pe stradă sau chiar din localurile de debit, ci numai a coperite cu pânza de tifon, pânze metalice sau închise în aparate acoperite cu sticlă sau în diferite alte recipiente. Zarzavagii și toți vînzătorii de legume să fie opriți de a mai uda sau spăla legumele cu apă murdară. Otelierii, hangiii, comercianții și în fine toți patronii diferitelor ateliere și fabrici vor fi obligați a anunța de îndată pe medicul comunal respectiv despre ori-ce boală se va ivi în stabilimentul lor, conformându-se acestor instrucțiuni. D-nii directori și d-nele directoare ai școlilor și instituțiunilor publice și private, sunt obligați a anunța ori-ce caz de boală și a se conforma instrucțiunilor de față. D-nii medicii de garnizoană aî regimentelor vor încunoștința pe medicul primar al orașului, despre toate cazurile de maladii molipsitoare ce se vor ivi printre soldați. In fine ori-ce caz de boale molipsitoare trebue adus la cunoștința medicului comunal de către ori-ce persoană, asemenea și prin poliția administrativă pentru a lua măsurile precise de regulamentul boalelor molipsitoare. Declarațiunea se poate face inscris sau verbal de ori-ce locuitor la cancelaria medicului primar din str. Poștei 36. Pentru bolnavii de angină difterică se vor desinfecta cu deosebită îngrijire ligheanele și alte vase care conțin gărgarele, balele, scuipatul, etc., bolnavilor și pseudo-membranele (pielițele) scoase din gâtul lor; peste aceste materii se va turna o cantitate mai mare de soluție de acid carbolic 5 la sută, sag în lipsă de acid carbolic se va pune lapte de var. Ligheanele, paharele, canele, farfuriile și alte vase, precum și tacâmurile bolnavilor se vor spăla cu o soluție fierbinte de două ori, succesiv.

Pentru bolnavii de scarlatină și pojar măsurile sunt aceleași ca la angină difterică. Cazul se va insemna prin o tablă, pe care va fi scris „Boală molipsitoare" și se posteză în dreptul casei un sergent care va opri intrarea în casă a persoanelor străine, cu excepțiunea celor chemați a căuta pe bolnav și acelor care-i aduc hrana. In plus nici un copil din casa infectată nu va putea frecventa școala în timpul boalei până la trecerea de 20 zile după însănătoșirea bolnavului. Copiii cari aû suferit de o boală infecțioasă nu vor merge la școală după: difterie 20 zile după însănătoșire, scarlatină 40 zile bine-înțeles după completa terminare a desguamoțiunei, pojar 10 zile și oreillon 10 zile. In caz de deces se va împiedica adunare de oameni în casa decedatului, iar decedatul se poate înmormînta chiar înainte de timpul legal și în condițiunile prescrise de regulamentul sanitar în vigoare. Nimeni nu va avea voe a vinde sau a da de pomană haine provenite de la un mort sau bolnav de aceste boale, până ce nu s'a desinfectat de serviciul sanitar comunal.

Ori-cine se îmbolnăvește de o boală molipsitoare, se va deosebi după putință de cei sănătoși și se va opri amestecul bolnavilor cu familia și cu cei-lalți locuitori.

Această ordonanță cu instrucțiunile sanitare a fost aprobată și de Onor. consiliul sanitar superior din București.

Ordonanța s'a afișat în localurile de școli publice și private, biserici, hanuri, hoteluri, fabrici și toate localurile unde circulația este aglomerată.

In chestia pompierilor

S'a scris și s'a discutat continuu în chestia pompierilor, fără ca până în present să se poată lua vre-o soluțiune; vechiul regulament s'a suprimat, un altul nou se proiectează, iar în prezent corpurile de pompieri n'aû nici o călăuză după care să se poată conduce; ci fie-care face ce poate pentru a se menținea, și aceasta vine numai de acolo că părerile sunt așa de diferite după cum sunt interesele de importante.

Părererea sub-semnatului, a câtor-va comandanți de pompieri, după atâta timp de experiență, ar fi ca pompierii să fie organisați în o brigadă independentă, cum există în Franța, atașată la ministerul de interne — după cum sunt organizate și în țară la noi jandarmeria rurală, grănicerii, corpul sergenților, etc., — subvenționați de comune, la care să contribue și interesatele societăți de asigurare. Atunci pompierii s'ar putea instrui și specializa în branșa lor, ajungând în curând să devină pompieri de meserie și recrutarea lor s'ar putea face pe alese, nu ca astă-zi.

Probabil că suprimarea regulamentului de la 1871 de către d. ministru de războiu prin ordinul No. 4739 din Iunie 1906 n'a avut alt scop de cât alcătuirea unui nou regulament, ce am dori să apară chiar în sesiunea aceasta, căci corpurile în prezent se găsesc cum e mai rău, neavând nici un regulament după care să se călăuzească.

Ar fi timpul să ne gândim și la țăran care pe lângă că este incult și lipsit de prevedere, n'a putut fi asigurat până astă-zi cu niște mijloace care să'i vie în ajutor în caz când ar fi expus să i se aprinză locuința saû strânsura care este asigurarea familiei și vitelor sale. Nu trece zi ca să nu citim că o locuință a unui sătean a fost consumată de foc cu toată gospodăria și a rămas sărac cu copii cu tot; de multe ori s'aû prefăcut în cenușe sate întregi.

Ar fi cred timpul ca să se impue fie-căreî comune să'și procure o pompă cu accesoriile ei care să se poată transporta cu ușurință, precum 2 lănci, o scară, un butoiaș ca de 300 litri capacitate, așezat pe un cărucior sau șaniță și câte-va cofe de pânză, sub îngrijirea șefului de garnizoană și sub supravegherea secretarului comunal.

Personalul pentru manevră poate fi format din: miliției, rezerviști, concediați, tineri, bătrâni, până la o etate oare-care; chiar și femeile la un caz când bărbații sunt la câmp, ar putea face manevra pompei și alimentarea cu apă.

Serviciile ce s'ar aduce ar fi enorme relativ cum se găsește astă-zi, fără nici un ajutor.

Costul acestor aparate de incendiu se poate prevede anual în budgetele fie-căreî comuni și se pot procura plătindu-se în rate anuale, iar mănăstirilor și fabricelor li se poate impune a poseda asemenea instrumente.

Inființarea echipelor rurale de incendiu, asigurarea avutului sătenaului, ar fi cel mai important ajutor ce s'ar aduce țăranului nostru și ar fi de dorit ca această îmbunătățire să se prevadă în noul regulament ce se proiectează pentru organizarea pompierilor.

Loc. C. Vasiliu

UN PROVERB PE ZI

Dacă vrei să știi ce se petrece în casa ta, întreabă pe vecin.

CRONICA VITICOLĂ

Pe ce port-altoi trebue să fie altoite vițele ce plantăm

Sunt numai câți-va ani, de când o mare nesiguranță agită lumea noastră viticolă, în privința felului port-altoaielor pe cari să fie altoite vițele producătoare. O mulțime de teorii, auzite de pe la unii și alții, cultivatori specialiști saû nu, pun pe nestătători în nedumerire: Să planteze pe Riparia Gloire, că produce mai mult; ori pe Rupestris, că merg rădăcinile în jos; alții zic: plantați Aramon, că are rădăcinile mai groase, și așa mai încolo.

Acel care va urma însă aceste povețe nesigure, aceste svonuri răspândite de multe ori dintr'un interes personal al vre-unui pepinierist saû din simpla fanfaronadă a unor așa numiți specialiști, nu va avea o vie durabilă și nici va recolta rezultatul muncei și al capitalului întrebuințat în acest scop.

Câte vii plantate greșit nu se scot în Franța, acolo unde în pământuri văroase saû pământuri absolut seci, pe marginea Mediteraneî, s'a pus Riparia Gloire!; și iarăși câte vii nu s'aû prăpădit acolo, unde s'a plantat Rupestris Monticola, când pământul era impermiabil, compact și ținea umezeală!

Este lucru recunoscut, că toate încrucișerile Americane-Europene, cum sunt: Aramon Rupestris, Murvedre Rupestris sunt mai puțin rezistente la filoxeră.

Cred dar că voiu aduce un real serviciu acelora, cari doresc a planta vițe pe viitor, atrăgânuu-le atențiunea asupra deosebiriî ce există între unele rădăcini și cele-l'alte.

In primul rînd un cultivator trebue să se orienteze după felul pământului în care face plantațiunea, și anume: Când pământul este negru, galben saû roșiu și nu conține var (carbonat de calciû, oxid) până la 2 la sută, când nu este prea ud, adică în pământuri puțin umede saû chiar uscate, să se planteze fără nici o grije și chiar de preferință *varietatea Riparia Gloire*, căci vițele altoite pe această varietate produc curênd și în abondență, mai mult de cât ori-ce altă varietate.

In pământuri sărace, ude, pietroase, saû cari conțin mai mult de cât 20 la sută var (carbonat de calciû, oxid), nu mai putem planta varietatea Riparia Gloire, ci ne vedem nevoiți a recurge la cele-l'alte rădăcinî, nu atât din pricina buneî lor calități, ci constrânși de felul pământului ce posedăm.

Dacă, cum am spus mai sus, nu putem planta Riparia Gloire, ne vom vedea nevoiți a recurge de preferință, înaintea altor varietăți, la Riparia Berlandierii, cu atât mai mult că, fiind de aproape înrudită cu Riparia Gloire, nu numai că producțiunea este apropiată de a aceeteia, dar încrucișarea cu Berlandierii, care este cunoscută ca cea mai rezistentă în pământul cât de văros, ne asigură plantațiunile făcute, acolo unde cantitatea de var este mai mare ca 20 la sută. Din nenorocire, aceasta specie nu este încă destul de cultivată, din care cauză și prețul vițelor altoite pe acest port-altoiû este foarte mare și asf-fel trebue să ne adresăm la varietatea *Riparia Rupetris*, care poate înlocui Riparia Gloire, acolo unde cantitatea de vare este prea mare și pământul prea uscat, expus vânturilor, cum este cazul pe vârful dealurilor, saû pe pante prea repezi. Această rădăcină, fiind încrucișată cu Rupestris Monticula are proprietatea de a pătrunde în adâncimi mai mari cu rădăcinile, ferindu-le ast-fel de secete prea arzătoare.

Cele trei varietăți mai sus amunite aû necesitate de un pământ obișnuit, în care pot găsi întreținerea suficientă, și aceasta din cauza producțiuneî lor constante.

Când însă e vorba de un pământ sărac saû pietros, care permite străbaterea căldurei la adâncimi mari, și în care apele se scurg repede înăuntru acolo suntem nevoiți a planta rădăcinî mai puțin producătoare, și anume Rupestris Monticula, care are proprietatea că străbate cu rădăcinile la adâncimi, unde poate găsi umiditatea și hrana necesară; în asemenea pământ se poate planta ca mijloc de refugiu, de și produce ceva mai târziu și în cantități mai mici.—In nici un caz nu trebue plantată această varietate, acolo unde pământul este compact și impermeabil, căcî rădăcinile eî, pătrunzând la mari adâncimi, găsesc prea mare cantitate de apă în urma ploilor mari și deci sunt expuse a putrezi.

Varietățile Aramon Rupestris și Murvedre Rupestris, cari progresează de alt-fel în ori-ce pământuri, fie umede, văroase, etc. — din cauză că sunt încrucișate cu varietăți indigene, nu pot avea aceiași rezistență în contra filoxereî, ca cele mai sus menționate, și chiar dacă nu vor fi distruse de filoxeră, vor fi însă mult slăbite în pământurile sărace; iar producțiunea lor va diminua din an în an, spre marea nemulțumire a podgoreanului.

Mai am o observațiune de făcut: Pământurile din țară, fiind în mare parte bogate și fără mari cantități de var, sunt mai toate proprii pentru Riparia Gloire. Viile replantate cu această rădăcină, acum 15—18 ani, sunt încă și astă-zi în toată splendoarea.

Dacă unele vii aû fost slăbite și distruse, aceasta a provenit nu

---

122

GLASUL MORȚILOR

— Mare roman de moravuri —

PARTEA A TREIA

CAP. I

Fratele Elenei

Fără d-tale datorește de două ori valoarea lor... Iată, dragul meu, aceasta este situația... In zece ani, aî devorat complect averea imensă a familieî Iuranda.

— Așa dar, nu ne mai rămâne absolut nimica?.. întrebă Raul, de astă dată cu oare-care neliniște.

— In afară de zestrea soției mele, n'a mai rămas absolut nimic din averea familieî de Juranda; dar absolut nimic!.. Dar zestrea aceasta este sfîntă; nimeni nu se poate atinge de dînsa.

— Chiar dacă aș ruga-o pe Elena să-mî împrumute ceva din zestrea eî, numai pentru un timp oare-care?..

In cazul acesta d-ta te-aî împotrivi?

— Voî face ceia ce va voi soția mea.

— Bine; mă duc să vorbesc cu sora mea.

Andreî Hubin îl opri cu vioiciune:

— Te rog să mă certi Raul, îi zise dînsul; dar nu mai este nevoe ca Elena să cunoască trista situație a familieî eî. Și nu veî putea să-i ceri bani, fără să-i dezvăluești această situație... O putem scuti cu ușurință de supărarea aceasta. Eû sunt girantul responsabil al zestreî surorei d-tale... și pot dispune de dînsa. Până acuma, nu numai că zestrea aceasta n'a fost atinsă, dar a fost aproape dublată prin combinațiile fericite pe care le-am făcut eû.

— In acest caz, sora mea va putea...

— Fără nici o îndoeală, Elena îți va da suma pe care îi veî cere-o.

— Așa cred și eû...

— De aceia, îmî voî închipui că aî vorbit cu sora d-tale, și îți voî da suma pe care o doreștî.

— Ah!... asta e foarte frumos din partea d-tale, scumpul meû Andreî.

— N'aî a mulțămi de cât numaî Elenei; dar cred că veî bine voi să te scuteștî de această osteneală...

Andreî scoase dintr'un sertar al biuroului un carnet de cekurî și semnă unul dintre ele.

Inainte de a-l da cumnatului săû, îi zise:

— Știî bine că eû sunt un om formalist.

Pentru a-mî acoperi responsabilitatea, și pentru a fi în regulă, te voiû ruga să semnezî o mică chitanță.

— Oh!.. cu toată plăcerea.

— Veî specifica anume că suma se ridică din partea de beneficiî a surorei d-tale.

— Voeștî să arăți chitanța aceasta Elenei?

— De vreme ce eû însumî team rugat să nu-î mai vorbeștî nimic despre lucrul acesta...

— Aî dreptate...

După ce cortele de Juranda semnă chitanța cerută, Andreî Hubin îi întinse mâna și-i zise:

— Acum, scumpul meû Raul, fără a avea cea mai mică pretenție de a-ți face morală, e de datoria mea să te înștiințez, că dacă veî continua să mergi tot așa înainte, după ce te-aî ruinat pe d-ta veî ruina-o și pe sora d-tale. Fiî prudent...

La revedere... Dar aș dori foarte mult să nu mai viî la mine, adus de aceleași motive!..

Te rog să mă ierți, dar sunt niște domnî care mă așteaptă...

Inginerul își conduse cumnatul până la o ușe care dădea în interiorul palatului, apoi se reîntoarse spre o altă ușe, care comunica cu un mic salonaș de așteptare.

El intră în salonul acesta, și merse să întindă mâna unuî bărbat spătos și robust care-l aștepta.

— Bună ziua, scumpul meû Mac-Macson, îi zise dînsul; ce fericit sunt că te văd!..

Străinul răspunse cu aceiași cordialitate.

— Veî fi așa de bun să intri în cabinetul meû?.. mai zise inginerul; peste câte-va momente voiû fi al d-tale.

— Da, da; te voiû aștepta.

Și fără altă obiecțiune, intră în cabinetul inginerului, scoase o țigară din buzunar, o aprinse și începu să se plimbe cu pași largi prin cameră; după gesturi, după simplicitatea verbeî, îl puteaî cunoaște îndată că e american.

Andreî, în salon, strângea rînd pe rînd mânele vizitatorilor, scuzându-se că-î făcuse să aștepte așa de mult...

Andreî se silea să satisfacă cererile tuturora; convorbea cu fiecare aparte, lua note, semna scrisorî, dădea întâlnirî, și conducea cu cea mai mare amabilitate pe fie-care vizitator.

După ce toate afacerile curente fură astf-fel expediate și ultimul vizitator plecat, inginerul intră vesel în cabinetul săû.

— Ah!.. scumpul meû Mac-Macson, iată-mă în sfârșit... Sunt al d-tale.

Andreî și vizitatorul săû vorbeaû în limba engleză.

Când inginerul întrase în cabinet, Mac-Macson era în fața biuroului. Tinea în mână o fotografie pe care o contempla cu atâta interes, în cât nici nu băgă de seamă când intră inginerul.

Abia când Andreî fu lângă dînsul și-i vorbi, se deșteptă din reverie.

Ca și cum ar fi fost prins cu o greșală, Mac-Macson se îngălbeni și rămase o clipă înmărmurit, cu fotografia în mână.

Andreî nu se formaliză de loc de indiscreția cu totul americană a prietenuluî sêû, ci îi zise cu veselie.

— Este soția mea, iubita mea Elenă.

— Este foarte frumoasă.

— Da, e minunat de frumoasă.

— Și pe cât e de frumoasă, pe atâta e de bună!.. Fiul meû Willy, îmî povestește în scrisorile sale cât de mult îl răsfață... Ea este pentru dînsul o adevărată mamă.

— Soția mea iubește mult copiiî, și-l iubește mai cu seamă pe Willy... E o adevărată bucurie pentru dînsa să-l scoată de la pension și să-l aducă la noi.

— Rămân foarte recunoscător d-neî de la Tremoize pentru bunătatea pe care a avut-o întotdeauna cu fiul meû.

Și americanul puse fotografia la locul eî.

— In privința aceasta, amicul meû, îi zise inginerul, am aî face grave imputărî din partea soțieî mele; ea ar fi foarte fericită să poată face cunoștință cu tatăl copilului pe care-l iubește așa de mult. Dar până acum, d-ta n'aî voit nici-o dată să-mî faci onoarea de a veni acasă la mine.

— Dragul meû amic, răspunse Mac-Macson, d-ta știi bine că nu sunt un sălbatec... Indată ce nu mai sunt în mediul mașinelor mele, devin omul cel mai stângaciû din lume... In timpul celor câte-va zile pe care le petrec în Franța, nu fac de cât numaî și numaî vizite de afaceriî...

(Va urma)